

Kveikjur að góðum sögum

Yrsa Þöll og Gunnar Theodór,
rithöfundar

- Við erum að ritstýra smásögum barnanna í Sagna verkefninu
- Við munum vinna með krökkunum og hjálpa þeim að móta sögurnar, endurskrifa þær og fínpússa.
- Sögurnar sem valdar eru, jafnvel vinningssögurnar, koma ekki fullunnar til okkar, enda er ekki krafa um það - þetta eru fyrstu uppköst.
- Krakkar eru ekki vanir að endurskrifa sögurnar sínar - en hér fá þau tækifæri til að dvelja við efnið og vinna það áfram með okkur.
- Við hlökkum til að hitta þau og spjalla við þau um sögurnar - ekki bara leiðréttingar í gegnum tölvupóst og track changes.
- En þið kennarar og starfsfólk eruð í stöðu til að hjálpa þeim af stað.

- Það getur verið erfitt að byrja sögu frá grunni með tómt blað fyrir framan sig.
- Skiptir máli að hafa góða kveikju til að koma sér af stað
- Kveikjur eru hjálpartæki en eiga ekki að “hjálpa” þeim sem ekki þurfa á hjálp að halda. Ef einhver er strax kominn með hugmynd og langar að byrja að skrifa, þá er það frábært.
- Svo má alltaf taka kveikjuna út síðar meir og breyta alfarið því sem var lagt upp með.
- Þannig leyfum við líka sögunni að standa sjálfstætt.
- Sú aðferð að fjarlægja ummerki um kveikjuna undirbýr börnin líka undir að endurskrifa sögurnar sínar og að fórna einhverju sem þau eru búin að skrifa.

Eigin kveikjur

(unnið frá grunni, sprottið frá börnunum sjálfum)

→ Persónusköpun

- Teikning: Til dæmis er góð æfing að teikna karakter / sögupersónu. Kynnast henni og láta teikninguna svo verða manni innblástur að sögu. Hluti af verkefninu er einmitt að senda inn mynd með sögunni sinni - þannig að myndrænar kveikjur geta verið hluti af sköpunarferlinu frá upphafi.
- Upplýsingar: Til að kynnast persónunni er t.d. hægt að skrifa lýsingu á henni og heimili hennar, hvar býr hún? Hvernig er fjölskyldan? Vinir? O.s.frv.
- Skapandi upplýsingar: Það er líka hægt að skrifa dagbók sem persónan.

→ Teikna söguvið eða gera kort

t.d. ævintýraheim / land / þorp / götu / blokk

- Umhverfi hjálpar mörgum að koma sér af stað - sjá söguna fyrir sér
- Söguheimurinn getur verið hversdagslegur eða ævintýralegur.
- Við erum einmitt að fara af stað með Skáld í skólum verkefni fyrir miðstig þar sem við munum fjalla um kort í barnabókum og það mun vonandi veita einhverjum börnum innblástur.
- Kort gefa möguleika á mörgum sögum.
 - Getur verið einstaklingsverkefni
 - Getur verið hópverkefni, allir gera t.d. saman eitt kort / einn söguheim og vinna svo upp úr því nokkrar ólíkar sögur sem gerast í þessum heimi.
 - Fyrst teikna stað eða kort
 - Skrifa svo sögu / sögur sem gerast á þessum stað

→ Teikna og kortleggja hóp / heild, t.d. bekk

- Hópur eða heild sem á eitthvað sameiginlegt. t.d. bekk, fjölskyldu, stórfjölskyldu, ípróttalið er önnur tegund af heimi sem getur af sér sögur.
- Við löunn Arna höfum verið með Bekkurinn þinn smiðjur.
- Hægt að gera hvernig sem er og í hvaða röð sem er:
 - teikna bekkjarmyndina af öllum
 - teikna mynd af hverju og einu barni í bekknum
 - skrifa upplýsingar sem eru svipaðar og fremst í Bekkurinn minn bókunum.
 - gera hugarkort eða skrifa niður hugmyndir að sögum
 - skrifa eina sögu um hvern sem er í bekknum - eða margar sögur

→ Áhugamál sem kveikjur

- Mörg börn sem við höfum hitt tala um skort á bókum um hitt og þetta.
- Sum vilja meiri hrylling og spennu en sum vilja meira af hversdagslegum og / eða myndum bókum
- Margir nefna sín eigin **áhugamál** - hvers vegna eru ekki fleiri bækur um badminton? Eða störf foreldranna - ég vil lesa um fleiri bifvélavirkja! - o.s.frv.
- Kveikja - hvernig sögur vantar að mati krakka? Fáðið **tillögur**. Leyfið þeim að stoppa í götin.
- Kveikja - skrifa út frá sjálfum sér, sínum áhugamálum, sínu lífi, sínum tilfinningum, sínum minningum ...
- Kennarar þekkja nemendur sína, þið vitið **hvar áhugi þeirra liggur** - íþróttir, tölvuleikir

Utanaðkomandi kveikjur

→ Myndræn kveikja

t.d. ljósmynd / mynd í bók / mynd af netinu / málverk / stilla úr kvikmynd / úrklippa úr blaði eða tímariti

- Hægt að varpa upp á skjá eða dreifa á borð til barnanna.
- Þá má byrja að skrifa strax sögu, ef hugmyndin kemur til manns.
- Ef þetta er mynd af manneskju / veru / dýri þá getur líka hjálpað að skrifa örstutta lýsingu á persónunni fyrst. Kynnast persónunni áður en byrjað er að skrifa.

→ **Tónlist**

- Hægt að spila tónlist
- Dularfull og drungaleg tónlist eða glaðleg og hress tónlist - kveikja eflaust á mjög ólíkum sögum.
- Við höfum sjálf aldrei notað tónlist í ritsmiðju, en grunar að það gæti verið skemmtileg tilraun.

→ **Fyrsta setning / efnisgrein í bók**

- Gaman að skoða ólíkar bækur - hvernig eru fyrstu setningarnar?
- Það getur verið skemmtileg æfing að leggja fyrir bekk - skoða þetta, bera saman. Hvernig er stemningin í sögunni strax á fyrstu síðu
- Sagan sem börnin skrifa getur verið framhaldið af textanum (hvað gerist næst?)
- Margar ólíkar sögur verða til - jafnvel upp úr einni og sömu upphafslínunni

→ Kvikmynd / tölvuleikur / aðrar bækur ...

- Kveikjur fyrir einstaklinga líka mikilvægar, ekki bara fyrir heilan hóp
- Aðrir söguheimar sem innblástur
- Algengt í listum að verða fyrir áhrifum.
- "Fan fiction" eða "aðdáendasögur" eru góð æfing.
- Góð kveikja fyrir krakka - nýta þeirra áhugasvið og heim sem þau sjá fyrir sér.
 - Hafa þau gaman af Harry Potter? Skrifið sögu sem gerist í Hogwarts.
 - Hafa þau gaman af norrænni goðafræði? Skrifið sögu sem gerist í Ásgarði.
- Sama með persónur.
 - Hver er uppáhaldsofurhetjan þeirra? Skrifið sögu um hana.

- Fyrr en varir er barnið komið á fullt með sína eigin sögu, þótt persónan eða heimurinn hafi verið fenginn að láni annars staðar frá.
- **Ath.! Það er samt ekki hægt að senda inn sögu í keppni sem notast við efni frá öðrum höfundum - börnin þurfa að skilja muninn á innblæstri og ritstuldi.**
- En þá er lítið mál að breyta kveikjunni, afmá ummerkin, taka hana burt!
 - Breyta nöfnum á persónum og stöðum
 - Kasta persónum inn í nýtt umhverfi

t.d. upphalds ofurhetja einhvers sem heitir nú allt öðru nafni og er komin á allt annan stað, að gera eitthvað allt annað (og aðeins höfundurinn sjálfur veit að þetta er uppruni söguhetjunnar)

- Sem fyrr segir þarf upphaflega kveikjan ekkert lengur að passa. Við erum alltaf bara að hugsa um að koma okkur af stað.
- AÐALMÁLID ER AÐ BYRJA - að sagan fari af stað.
- Um leið og börnin eru byrjuð að semja, þá finna þau sínar eigin leiðir
- Það er hægt að blanda saman alls kyns aðferðum og kveikjum
 - hafa fleiri en eina kveikju
 - hafa sömu kveikju fyrir alla í bekknum (sögurnar verða samt ólíkar)
 - hafa ólíkar kveikjur fyrir börn - sniðnar að hverjum og einum.
- Hvetjð börnin endilega til að senda inn sögur og handrit
- Þið eruð í lykilhlutverki að hjálpa þeim af stað með vinnuna
- Börnin sjá um rest - en geta þegið hjálp ykkar eða foreldra að senda inn sögurnar
- Og við tökum svo við þeim á lokasprettinum.
- Áfram Sögur!